

© Miroslav Huptych

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Missie en visie

2. Comenius in het kort

2.1. Leven en werk

2.2. Comenius en Naarden

3. Comenius Museum in 2024

3.1. Inleiding

3.2. Comeniusdag

3.3. Tentoonstellingen

3.4. Internationale contacten & werkbezoek

3.5. Activiteiten

3.6. Subsidies

3.7. Regionale samenwerking

3.8. Vrijwilligers

3.9. Bezoekersaantallen

4. Organisatie en beleid

4.1. Organisatie

4.2. Beleid

5. Financiën

Voorwoord

Wij zijn allen burgers van één wereld. Een mens haten, omdat hij elders is geboren, omdat hij een andere taal spreekt, omdat hij anders over de dingen denkt, omdat hij minder of meer dan jij weet, wat een onbegrip! Want wij zijn allen mensen en derhalve niet volmaakt. Wij hebben allen behoefte aan hulp. Niemand is zonder verplichtingen jegens anderen.

Comenius, *Consultatio Catholica* (1667)

2024 was een jaar van groei, van nieuwe wegen inslaan en ambities realiseren. Het mausoleum en museum trokken als vanouds vaste bezoekers, maar ook bereikte het museum nieuwe doelgroepen, offline en online, en ontwikkelde het nieuw up-to-date beleid. Onze taak van het openhouden van het mausoleum en museum en het uitdragen van het bijzondere gedachtegoed van Jan Amos Comenius stond voorop in deze ontwikkelingen.

Belangrijk hierin was de – tijdelijke – uitbreiding in fte's van 0,5 naar 1,1 fte, door het aannemen per 1 februari van een medewerker educatie & presentatie, Madelief Feenstra, middels de Erfgoed Starters-bijdrage van het Mondriaanfonds, in 2023 toegekend. De nieuwe medewerker heeft samen met directeur en bestuur nieuw beleid ontwikkeld, en dit al stapsgewijs in de praktijk gebracht, met positief resultaat. Verjonging, verbreding en diversifiëring vormen daarin een belangrijke rol (zie met name 3.5 en 4.2).

Dit was onder andere zichtbaar op de jaarlijkse Comeniusdag, het hoogtepunt van de museumkalender. Op 6 april kreeg Prof. dr. Kim Putters, voorzitter van de SER, de jaarlijkse Comeniusprijs toegekend. Het thema *Het labrynt. Zoeken naar zingeving* gaf Putters bijzonder goed invulling door burgers een ander perspectief te bieden, een waarbij mensen zich verbonden voelen en zinvol kunnen mee blijven doen, met gelijke kansen voor iedereen als basis. De Comeniuslezing werd verzorgd door mr. en VN-expert Rechten voor de Natuur Jessica den Outer, die een verfrissend en jong perspectief op onze omgang met de natuur gaf, voortbordurend op het gedachtegoed van Comenius.

Van 14-16 november was het Comenius Museum het toneel van de Internationale Comenius Conferentie. Als gastheer en medeorganisator ontving het tientallen comeniologen van over heel de wereld. Bijzonder aan de conferentie was de internationale, brede samenwerking met partnermuseum Muzeum J. A. Komenského Uherský Brod, de Rijksuniversiteit Groningen en het Filosofisch Instituut van de Tsjechische Wetenschappelijke Academie in Praag. Het thema *Comenius: education, anthropology & cosmology* was een voorzet op en verdieping van de beleidsontwikkelingen binnen het museum zelf.

Het staat buiten kijf dat dit – en vele andere activiteiten – niet mogelijk was zonder de grote inzet en naaste betrokkenheid van alle medewerkers, het bestuur en de Raad van Advies. Veel dank!

Het jaar 2024 zag verder enkele veranderingen op bestuurlijk niveau; dr. John Exalto werd voorzitter van het bestuur. We namen afscheid van twee bestuursleden en twee juryleden. Ook versterkten verscheidene, nieuwe vrijwilligers verschillende werkgroepen.

We hebben ons, ten slotte, in 2024 financieel goed staande kunnen houden. Allerlei subsidieverstrekkingen hebben ons ondersteund. Wij danken de gemeente Gooise Meren, het ministerie van Cultuur in Tsjechië, het ministerie van Buitenlandse Zaken van Tsjechië, Comenius Leergangen, NeWoMij, Cultuurfonds, Mondriaanfonds, en de Vrienden van Comenius voor hun zeer gewaardeerde, onmisbare financiële ondersteuning.

Eva Moraal (directeur Stichting Comenius Museum)

1. Missie en visie

Het Comenius Museum in Naarden is een permanente instelling zonder winstoogmerk in dienst van de gemeenschap. Het verwerft en behoudt materiële getuigenissen van en over Jan Amos Comenius en zijn gedachtegoed. Ook verricht het hiernaar wetenschappelijk onderzoek. Het Comenius Museum stelt zich de volgende doelen:

- Het in stand houden van het Comenius Museum met de daarin ondergebrachte collectie gedenkstukken en documentatie over het leven, het werk en het gedachtegoed van Comenius
- Het beheer van en het toezicht op het Comenius Mausoleum en het zorgdragen voor de toegankelijkheid ervan
- Het bijdragen aan het behoud van de culturele erfenis van Comenius door het uitdragen van kennis over de persoon Comenius en zijn gedachtegoed

2. Comenius in het kort

De Stichting Comenius Museum in Naarden ziet toe op het behoud en onderhoud van het Comenius Museum en Mausoleum. Het museum zet zich in om Comenius' gedachtegoed onder de aandacht te brengen door middel van allerlei activiteiten, zoals tentoonstellingen, lezingen, publicaties en de jaarlijkse Comeniusdag met het uitreiken van de Comeniusprijs en het uitspreken van de Comeniuslezing. Het Comenius Museum werkt hiervoor samen met instellingen uit binnen- en buitenland. De internationale banden met verschillende Europese landen, waaronder met name Tsjechië en Slowakije, zijn van grote waarde. De activiteiten vinden plaats in en vanuit het museum en het naastgelegen mausoleum.

2.1. Leven en werk

Jan Amos Comenius werd op 28 maart 1592 in Nivnice geboren als Jan Komenský, in de buurt van het huidige Uherský Brod. Op twaalfjarige leeftijd werd hij wees. Hij groeide op in de Broedergemeente, een protestantse geloofsgemeenschap die is ontstaan als gevolg van het kerk zuiverende optreden van Jan Hus (1369-1415). Na de Latijnse school studeerde Comenius van 1611 tot 1614 aan de Duitse universiteiten in Herborn en Heidelberg. In 1614 keerde hij terug naar Prerov en werd hij rector van de eerder door hem bezochte Latijnse school. In 1616 werd hij aangesteld tot predikant van de Broedergemeente.

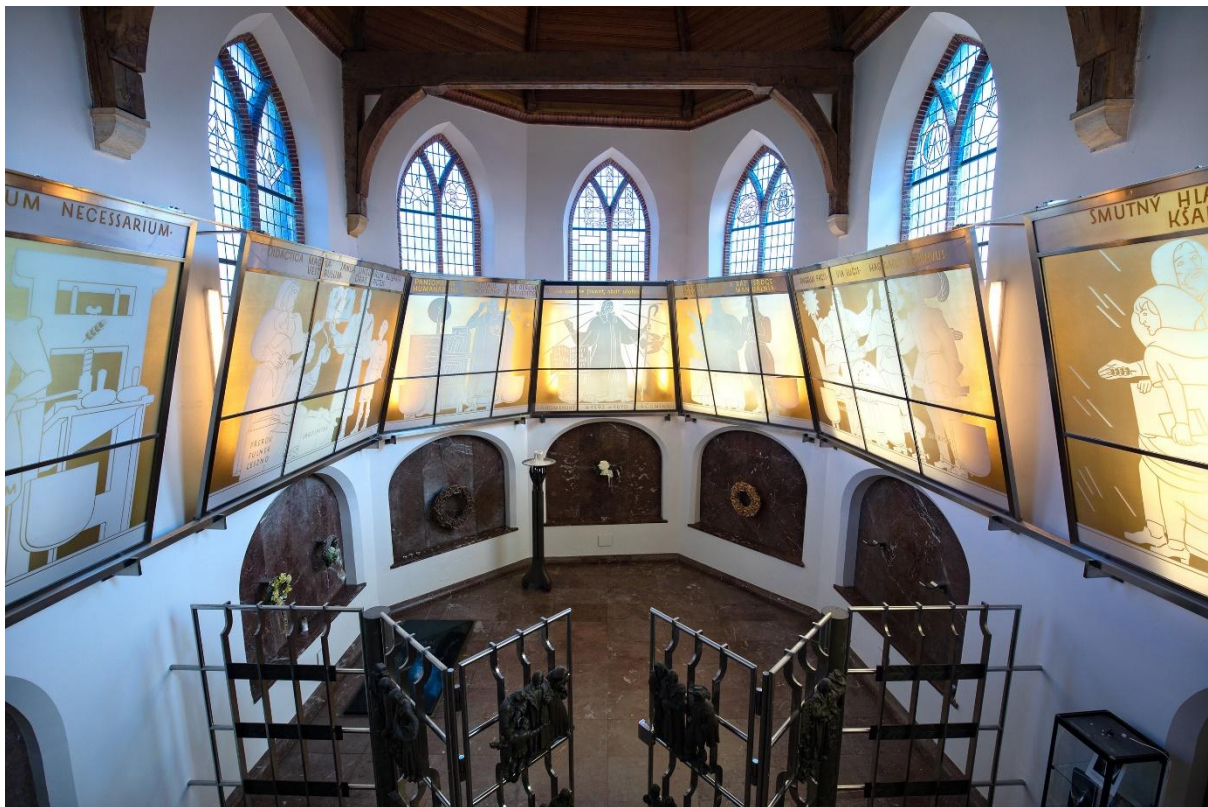
Twee jaar later brak de Dertigjarige Oorlog uit. Dit had grote gevolgen voor de protestanten in Comenius' geboorteland. In de slag bij de Witte Berg werden ze vernietigend verslagen door de katholieke Habsburgers. Comenius dook van 1621 tot 1628 onder en moest in 1628 zijn vaderland verlaten. Vanaf die tijd was hij voortdurend op reis en verbleef in Polen, Engeland, Zweden en Hongarije. In 1656 vestigde hij zich op uitnodiging van de welgestelde familie De Geer in Amsterdam. Hier werkte hij in relatieve rust aan zijn oeuvre. Op 15 november 1670 overleed Comenius in Amsterdam. Hij werd in de Waalse kerk in Naarden begraven.

Comenius ontplooidde een veelvoud aan activiteiten, schreef vele boeken en was behalve theoloog en filosoof ook een invloedrijk pedagoog. In diverse Europese landen heeft hij betekenis gehad voor de vormgeving van het onderwijs en zijn ideeën over opvoeding zijn tot op de dag van vandaag inspirerend.

2.2. Comenius en Naarden

Comenius stierf op 15 november 1670 in Amsterdam. Op 22 november werd hij in de Waalse kerk te Naarden begraven. De predikant van deze kerk, Jean Louis Grouwels, was een aangetrouwd lid van de familie De Geer die Comenius in Amsterdam ondersteunde. Dominee Grouwels betaalde uit eigen zak voor Comenius' begrafenis. Wat precies de reden is voor deze gang van zaken is tot op heden niet duidelijk.

De laatste rustplaats van Comenius raakte in de vergetelheid, maar met het streven naar onafhankelijkheid in Tsjechoslowakije nam de belangstelling voor Comenius toe. In 1871 herontdekte de Naardense notaris J.P. de Roeper de plaats van het graf in het originele grafregister van de Waalse kerk. Op de aangewezen plaats werden in 1929, naast dat van Comenius, de stoffelijke resten van de oudheidkundige M. Brouwerius van Nidek en de officier L. Guerre aangetroffen. Na laboratoriumonderzoek werden zij op 25 juli 1929 op de oorspronkelijke plaats herbegraven.

In 1933 besloot de Nederlandse regering dat de voormalige Waalse kapel door de Tsjechoslowaakse regering kon worden opgeknapt en ingericht als het eerbiedwaardige graf van Jan Amos Comenius. De Tsjechoslowaken kregen de vrije hand bij de inrichting. In de periode 1933-1937 werd de ruimte gerestaureerd en ingericht als mausoleum door befaamde Tsjechische kunstenaars van die tijd. Het ontwerp van de Tsjechische architect Ladislav Machoň werd uitgevoerd door drie bekende Tsjechische kunstenaars: Jaroslav Benda (glaswerk), Jaroslav Horejc (koorhek met beelden en kandelaar) en Karel Štipl (houtsnijwerk). Op 8 mei 1937 werd het mausoleum ingewijd. Sinds die tijd zijn het gebouw en het interieur onveranderd gebleven. In de periode 2007-2010 zijn de glas-in-loodramen, de glazen panelen en het houtsnijwerk grondig gerestaureerd.

3. Comenius Museum in 2024

3.1 Inleiding

Comeniusdag, lezingen, collectiebehoud, openstelling van het depot, een kinderworkshop, het grootste aantal schoolklassen sinds lange tijd en een internationale Comenius Conferentie: zomaar een greep uit het scala aan activiteiten dat het Comenius Museum in 2024 organiseerde voor alle nationale en internationale gasten die Comenius en zijn laatste rustplek in Naarden bezoeken.

Ons medewerkersbestand is stabiel; qua vrijwilligers aantallen zijn we opnieuw gegroeid, zoals bij de baliemedewerkers, gastvrouwen en in de werkgroep educatie, die nieuw leven is ingeblazen met de komst van de medewerker Educatie & Presentatie. In het bestuur heeft dr. John Exalto definitief de functie van voorzitter op zich genomen. Sarah-Jane Earle en Veronica Smelt-Verheul namen aan het einde van het jaar afscheid als zeer gewaardeerde bestuursleden. Binnen de Comeniusprijsjury namen Job Cohen en Veronica Smelt-Verheul in september afscheid en werd Hans Neven verwelkomd.

3.2. Comeniusdag

Het jaarlijkse hoogtepunt van het museum vond ditmaal plaats op zaterdag 6 april in de Grote Kerk te Naarden. Comeniusdag trok veel bezoekers, nationaal en internationaal en ook gemeente Gooise Meren benadrukte het belang van het evenement voor Naarden Vesting.

Dit jaar bezochten o.a. internationale vertegenwoordigers van Tsjechië en Slowakije de dag, naast een delegatie van Gemeente Gooise Meren: burgemeester Han ter Heegde en het voltallige college van wethouders. Bijzonder vereerd waren we met het bezoek van de heer Tomáš Drucker, de Slowaakse minister van Onderwijs, de heer Róbert Zsembera, de Slowaakse staatssecretaris voor Cultuur, de heer René Miko, ambassadeur namens Tsjechië, de heer Juraj Podhorský, ambassadeur namens Slowakije,

Internationale delegatie vanuit Tsjechië en Slowakije in het mausoleum

prof. Jozef Tancer van de Comenius Universiteit in Bratislava en zijn collega's, en de burgemeester van Uherský Brod, mevrouw Miroslava Poláková.

In de ochtend vond in het mausoleum een besloten herdenking plaats, waar de hooggeëerde gasten bloemen legden bij het graf van Comenius, ter gelegenheid van zijn geboortedag. De voorzitter van het bestuur, John Exalto, sprak de bijna 50 aanwezigen toe. Twee fluitisten, Joan Handels en Christianne van Gelder, speelden stukken van Bohuslav Martinů en Anton Reicha voor de gasten.

Helena Verhoef, Markéta Pánková en Eva Moraal

Tijdens de besloten herdenking in het mausoleum heeft de Stichting Comenius Museum aan Markéta Pánková, scheidend directeur van het Nationaal Onderwijs Museum te Praag, de Comenius Speld uitgereikt voor haar grote inzet voor het museum en het gedachtegoed van Comenius.

Markéta Pánková was sinds 2005 de bevoegde directeur van het Nationaal Pedagogisch Museum en Bibliotheek van J.A. Comenius in Praag en daarvoor werkzaam voor het Comenius Museum in Uherský Brod. In haar carrière heeft ze een belangrijke bijdrage geleverd aan de internationale zichtbaarheid van Comenius, door haar publicaties op het gebied van de comeniologie en samenwerkingen met talrijke partners.

Bij het standbeeld van Comenius voor de Grote Kerk speelde – na de kranslegging door alle delegaties – het Koperensemble Naarden (behorend bij Muziekvendel Nardinc) de volksliederen van respectievelijk Tsjechië, Slowakije en Nederland.

Laureaat Prof. dr. Kim Putters

Prof. dr. Kim Putters, voorzitter van de SER, ontving in de middag in de Grote Kerk de Comeniusprijs 2024. Met zijn pleidooi voor anders leren kijken naar onze samenleving – van een smalle blik op welvaart en groei naar een integrale blik vanuit brede welvaart – bood hij burgers een weg uit het labyrint van onze huidige samenleving vol sociale, economische en klimatologische problemen. Met deze duiding sloot Putters zeer goed aan bij het thema van Comeniusdag 2024, en bij Comenius' gedachtegoed: *het labyrint, zoeken naar zingeving*, vrij naar zijn literaire meesterwerk *Het labyrint van de wereld en het paradijs van het hart*. In 2023 verscheen dit uiterst actuele, maatschappijkritische werk precies 400 jaar

geleden. Voorzitter van de jury prof. dr. Douwe Breimer: “Kim Putters weet op bijzonder heldere en goed onderbouwde wijze te duiden wat er zich afspeelt in de samenleving, welke veranderingen er gaande zijn en bouwstenen aan te dragen voor de wijze waarop mensen zinvol mee kunnen blijven doen.” Net als Comenius staat Putters voor dat mensen zich verbonden en gehoord voelen.

Jessica den Outer sprak de jaarlijkse Comeniuslezing uit met als titel ‘Ecologische rechtvaardigheid: Rechten voor de Natuur’. Den Outers pleidooi voor Rechten voor de Natuur paste naadloos in het jaarlijkse thema. De allegorie van een pelgrim die in het donkere labyrint van de wereld op zoek gaat naar zijn roeping, is onverminderd actueel. Ook in onze omgang met de natuur zijn wij, moderne pelgrims, in een labyrint verzeild geraakt, met vele problemen voor natuur en mens tot gevolg. In haar lezing bood Jessica den Outer een vooruitstrevend toekomstperspectief op hoe wij uit dit labyrint kunnen geraken.

Mr. Jessica den Outer

Het Titkos Saxophone Quartet vormde de bijzondere muzikale omlijsting van de middag. De presentatie van de middagsessie lag dit jaar in de handen van oud-burgemeester van Naarden dr. Peter Rehwinkel.

De onafhankelijke jury van de Comeniusprijs bestond in 2024 uit de volgende personen:

Prof. dr. D.D. Breimer (voorzitter)

Prof. dr. M.J. Cohen

Mw. drs. A.Ch. van Es

Mw. drs. J.J.Tj. van den Hul-Omta

Dr. H.P.M. Knapen

Mw. R.V. Smelt-Verheul

Mw. drs. H. Verhoef (ambtelijk secretaris)

3.3. Tentoonstellingen

In 2024 is er hard gewerkt aan de realisatie van een nieuwe wisseltentoonstelling *De wereld in beeld*, die begin 2025 zal worden geopend, met natuureducatie en Comenius' *Orbis Pictus* als onderwerp.

Mundus Comenii - permanente tentoonstelling

De vaste tentoonstelling *Mundus Comenii – De Wereld van Comenius* bleef in 2023 onverminderd gewaardeerd door (internationale) bezoekers. Vanuit het museum is er continu gewerkt om de tentoonstelling goed werkende te houden, zodat zoveel mogelijk bezoekers over (de wereld van) Comenius konden leren.

Markéta Pánková en de presentatie van de 'Encyclopeadia Comenina'

3.4. Internationale contacten & werkbezoek

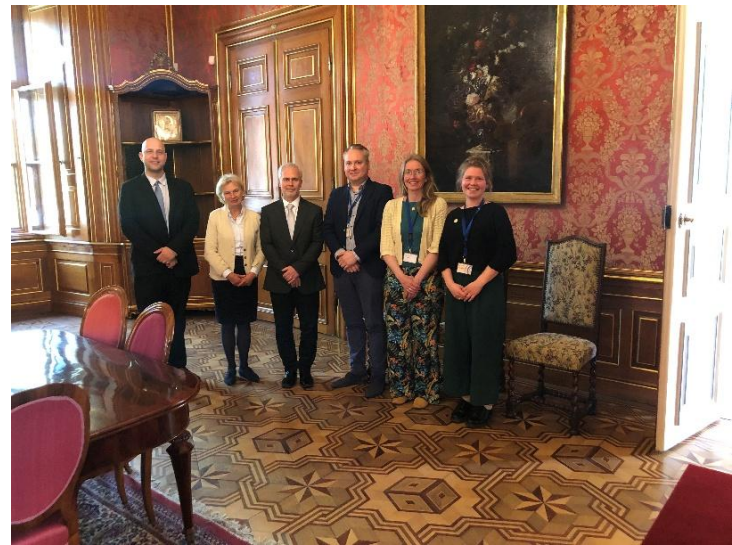
Werkbezoek Praag en Uherský Brod

Dit jaar zijn de banden met de collega's in Tsjechië bijzonder goed aangehaald. Op Comeniusdag bezocht een grote delegatie van ons partnermuseum uit Uherský Brod ons programma. Van 29 april tot en met 3 mei legde het Comenius Museum met een delegatie van vier medewerkers een werkbezoek aan Tsjechië af. Voorzitter John Exalto, secretaris drs. Helena Verhoef, directeur Eva Moraal en de nieuwe educatie- en

presentatiemedewerker Madelief Feenstra waren daartoe uitgenodigd door hun Tsjechische partners in Praag en Uherský Brod.

Bij het bezoek aan het Nationaal Onderwijsmuseum in Praag ontving scheidend directeur Markéta Pánková hen hartelijk. Zij vertelde onder andere over de *Encyclopeadia Comenina* van uitgever Togga Ltd. waarbij zij als hoofdauteur betrokken is. De educatiemedewerkers lieten de verschillende educatieve programma's zien waarmee zij kinderen in het museum met Comenius en zijn onderwijsideeën laten kennismaken. Voor het nieuw te vormen educatiebeleid in het Comenius Museum was dit zeer nuttig.

De delegatie was ook uitgenodigd door het Ministerie van Onderwijs. Het ministerie was zeer geïnteresseerd in de recente ontwikkelingen, zeker ook met betrekking tot Tsjechische scholen die het Comenius Museum bezoeken. De delegatie bracht het ministerie op de hoogte van alle recente ontwikkelingen in het museum en kijkt uit naar verdere samenwerking.

Dr. Jan Holovský, Helena Verhoef, dr. Vlastislav Ouroda, John Exalto, Eva Moraal en Madelief Feenstra op het Ministerie van Cultuur

Aan het Ministerie van Cultuur legde de Stichting verantwoording af over haar werkzaamheden, en de stand van zaken inzake het jaarlijkse programma, de nieuw te ontwikkelen wisseltentoonstelling, het nieuwe beleid op educatie en presentatie, de te organiseren conferentie in november, en de algehele bedrijfsvoering. Plannen voor dit jaar en de toekomst zijn gedeeld. Het ministerie was blij met de continuïteit én de vernieuwing. Secretaris Helena Verhoef presenteerde de voorzitter, directeur en nieuwe educatie- en presentatiemedewerker als de nieuwe generatie.

In Praag bracht de delegatie nog een bezoek aan de J.A. Comenius-bibliotheek, een voornamelijk pedagogische bibliotheek met interessante programmering voor de jeugd, en bezochten directeur en educatiemedewerker daarnaast het Nationaal Museum, met de nadruk op de Comenius gerelateerde objecten. Natuurlijk kon een bezoek aan Comenius in de eregalerij niet ontbreken.

J.A. Comenius in de eregalerij in het Nationaal Museum in Praag

De ontvangst in ons partnermuseum J.A. Komenského Uherský Brod door directeur dr. Miroslav Vaškových en medewerkers Lenka Pospíšilová en Petr Zemek was bijzonder hartelijk. Directeur en educatiemedewerker presenteerden met hand-outs de nieuwe plannen en de ingezette ontwikkelingen en het idee voor de nieuwe te ontwikkelen tentoonstelling in 2025.

De medewerkers lieten John Exalto, Eva Moraal en Madelief Feenstra meelopen met een schoolbezoek om met name de medewerker Educatie input te geven voor de nieuwe educatieplannen. Zij leidden hen ook uitgebreid rond in alle Comenius gerelateerde tentoonstellingen in het museum, met name de in 2022 nieuw geopende, permanente tentoonstelling gewijd aan Comenius. Als Comeniuscollega's onder elkaar wisselden we vruchtbaar gedachten uit over het opzetten van tentoonstellingen, educatie en andere museum en Comenius gerelateerde onderwerpen.

John Exalto, Eva Moraal, Miroslav Vaškových & Madelief Feenstra voor het standbeeld van J.A. Comenius in Uherský Brod

Maquette van het Comenius Mausoleum, tentoongesteld in J.A. Comenius Museum Uherský Brod

Internationale conferentie

Van 14-16 november was het Comenius Museum het toneel van een internationale conferentie over Comenius, zijn werk en nalatenschap. Als gastheer en medeorganisator ontving het tientallen comeniologen van over heel de wereld, o.a. uit Tsjechië, Duitsland, Engeland, Japan, Brazilië, Mexico, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Het Comenius Museum organiseerde de conferentie samen met partnermuseum Muzeum J. A. Komenského Uherský Brod, de Rijksuniversiteit Groningen en het Filosofisch Instituut van de Tsjechische Wetenschappelijke Academie in Praag. Met het thema *Comenius: education, anthropology & cosmology* liep het Comenius Museum vooruit op de (beleids)ontwikkelingen en praktische toepassingen daarvan binnen het museum zelf.

Prof. dr. Ann-Sophie Lehmann in het Stadhuis Naarden

De feestelijke opening vond plaats in het oude stadhuis van Naarden Vesting, onder aanwezigheid van Zijne Excellentie Tsjechisch ambassadeur Réne Miko en burgemeester Han ter Heegde (Gooise Meren). Prof. dr. Ann-Sophie Lehmann (Chair Art History & Material Culture, Rijksuniversiteit Groningen) trapte de conferentie inhoudelijk af met haar keynotelezing *The Thinking Craft. Making and Using Comenius' Thing Pictures*. Drie dagen

vonden parallelle sessies plaats in het museum en het stadhuis. Niet alleen de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen in de comeniologie kwamen aan bod. In

speciale museumworkshops konden museummedewerkers, op het gebied van educatie, hun expertise delen en ervaringen uitwisselen. Tijdens de conferentie was er uitgebreid tijd het museum en Naarden Vesting te bezoeken, middels rondleidingen.

De conferentie werd op zaterdag 16 november afgesloten met een bezoek aan de Embassy of the Free Mind in Amsterdam. Daar verzorgde prof. dr. Howard Hotson (Professor Early Modern History, Oxford University) zijn keynotelezing *Comenius in Context: General Crisis and Universal Reform*.

In 2023 heeft het Museum de reguliere contacten onderhouden met de ambassadeurs van Tsjechië en Slowakije, en met het Tsjechisch Centrum in Rotterdam. Dat laatste moest aan het einde van dit jaar noodgedwongen zijn deuren sluiten. Het Comenius Museum dankt de medewerkers van het Centrum, met name directeur Hana Schenková, voor de jarenlange, bijzonder goede samenwerking.

Prof. dr. Howard Hotson in de Embassy of the Free Mind

3.5. Activiteiten

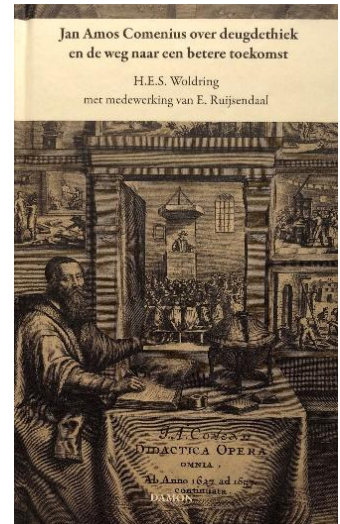
Er zijn in 2024 allerlei activiteiten ondernomen in het museum. Hieronder enkele van de meest aansprekende en passend in de nieuwe ontwikkelingen.

Lezingen

Naar aanleiding van de publicatie van *Jan Amos Comenius over deugdethiek en de weg naar een betere toekomst* (met medewerking van Els Ruijsendaal, 2023) van emeritus professor Henk Woldrings organiseerde het Comenius Museum op woensdag 26 juni het mini-symposium 'Jan Amos Comenius over deugdethiek en de weg naar een betere toekomst'. Op deze inspirerende bijeenkomst met een

mooie, bedachtzame inleiding van Woldring zelf volgde een prikkelende en verdiepende reactie van zijn oud-promovendus prof. dr. Jan Willem Sap.

Die avond stonden deugden centraal. Deugden als de positieve verbinding tussen normen en waarden, het belang van collectieve deugden voor onze samenleving en dan in het bijzonder de deugden waarmee Comenius zijn tijd vooruit was: integriteit, solidariteit en tolerantie.

Professor Jan-Willem Sap en emeritus hoogleraar Henk Woldring

Op 25 september 2024 verzorgde glasexpert Koos Egtberts in het Comenius Museum een boeiende lezing over Boheems glas in het kader van de wisseltonstentoonstelling *Het labyrint van Comenius & Huptych*. Naar aanleiding van het 400-jarig bestaan van Comenius' *Het labyrint van de wereld en het paradijs van het hart* schreef het museum in 2023 een prijsvraag uit onder studenten van een internationaal gerenommeerde glaskunstschool in het Tsjechische Železný Brod: SUPŠS (sinds 1920). De school is een van de belangrijkste broedkamers van jong nieuw talent. De lezing trok een diverser en breder publiek dan het Comenius Museum normaliter ontvangt; mede de verdienste van het meer en beter promoten van onze museumagenda op diverse sociale media-kanalen, passend in het nieuwe presentatiebeleid (zie ook 4.3).

Op 18 december vond in het Comenius Museum de presentatie plaats van het nieuwe nummer van *Holland. Historisch Tijdschrift*. Het themanummer 'Holland op sokkels' staat in het teken van de discussies rondom historische standbeelden in de openbare ruimte. Diverse bijdragen, waaronder een artikel van John Exalto over de standbeelden van Comenius ("Profeet van de nationale vrijheid. Standbeelden van Jan Amos Comenius (1592-1670)"), laten zien hoe standbeelden en

monumenten een uiting zijn van onze omgang met het verleden en daarmee een rijke bron van discussie.

Na een prikkelende inleiding van hoofdredacteur Arjan Nobel en de boeiende lezing van John Exalto over de standbeelden van Comenius en De Geer, was het tijd voor een geanimeerde discussie over historische standbeelden in tijden van cancel culture geleid door Madelief Feenstra. Tot slot werd het eerste exemplaar van het nummer door Arjan Nobel aangeboden aan Helena Verhoef en Madelief Feenstra.

Educatieve activiteiten

Het Comenius Museum ontving in 2024 7 basisschoolklassen; meer dan een verdubbeling van het jaar ervoor. Deze klassen zijn door de nieuwe educatiemedewerker, samen met vrijwilligers, begeleid. De kinderen en leerkrachten hebben enquêtes ingevuld na hun bezoek ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe educatieve programma's binnen het nieuwe educatiebeleid (zie 4.2).

Bij de wisseltentoonstelling *Het labirynth van Comenius & Huptych* ontwikkelde het museum een speurtocht voor bezoekende kinderen (6-12 jaar). Het kind volgt samen met het hoofdpersonage van Comenius' verhaal Pelgrim zijn weg door het labirynth en doet allerlei kleine opdrachten behorend bij het verhaal en de prenten van Huptych.

Daarnaast is er op 2 november een workshop gehouden voor kinderen van 6-12 jaar oud onder leiding van kunstenaars Grietje

Uphoff: 'Worden wat je wil! – Creatieve workshop voor kinderen. Stap in het doolhof van Comenius en ontdek een wereld vol beroepen!' naar aanleiding van de wisseltentoonstelling *Het labirynth van Comenius en Huptych*.

Tijdens de workshop gingen kinderen aan de slag met het maken van een unieke 3D-collage over hun toekomstdromen. Door het doolhof van keuzes ontdekten ze spelenderwijs verschillende beroepen en creëerden hun eigen kleurrijke kunstwerk. De kinderworkshop was heel goed bezocht en zal in 2025 een vervolg krijgen, zodat het Comenius Museum ook deze doelgroep (families met kinderen) blijvend kan bedienen.

Met deze verschillende nieuwe activiteiten voor de jeugd laat het Comenius Museum een verjonging en verbreding van het bezoek en aanbod zien.

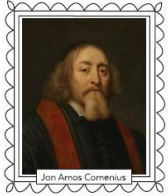
Comenius Speld uitgereikt aan Saskia Sap

De Comenius Speld wordt uitgereikt aan mensen die zich op bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor het Comenius Museum en Mausoleum en zich hebben ingezet voor het uitdragen van het gedachtegoed van Jan Amos Comenius in al zijn facetten. Aan de tien spelddragers is 13 december een elfde toegevoegd: drs. Saskia Sap-van Saane.

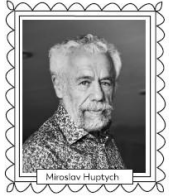

Speurtocht

Welkom bij de tentoonstelling
Het labirynth van Comenius & Huptych

Jan Amos Comenius (1592-1670).
Een geleerde die in 1623 het boek
Het labirynth van de wereld en
het paradys van het hart schreef.

Miroslav Huptych (1952).
Een kunstenaar die 400 jaar
later uitgebreide prenten maakte
bij het verhaal van dit boek.

In Comenius' verhaal zoekt Pelgrim zijn weg in het leven. Hij wil weten welk beroep bij hem past. Maar de route naar zijn bestemming is vol valkuilen en dwaalsporen.

Volg Pelgrim door het labirynth. Bij sommige vragen moet je iets doen, bij andere juist iets bedenken. Als je eentje lastig vindt, ga gewoon verder naar de volgende of vraag hulp van je vader/moeder/opa/oma/meester/juf.

Zorg ervoor dat je intussen niet verdwaalt... Veel plezier!

Bestuurslid Saskia ontvangt de Comenius Speld

betrokken bij de erfenis van Comenius. Soms lastige bestuursdossiers worden door Saskia ter hand genomen. Bovendien heeft ze een relatie weten te leggen tussen de zeventiende-eeuwse pedagoog en dansend leren van kleuters in onze huidige tijd. Als waardige ambassadeur van Comenius en onze stichting onderscheidde het bestuur haar dan ook graag met de Comenius Speld.

Saskia Sap werd in 2007 door Jacques Carpay gevraagd om bestuurslid te worden van de Comenius Stichting Naarden. Deze stichting organiseerde de jaarlijkse Comeniuslezing en fuseerde in 2012 met de Stichting Comenius Museum. Saskia kreeg per 1-1-2013 een plaats in het nieuwe bestuur en heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de samenwerking tussen de bloedgroepen uit beide besturen.

Saskia heeft zich in het bijzonder onderscheiden door haar inzet voor de Comeniusdag. Zij voelt zich zeer verantwoordelijk voor het goede verloop, de keuze van de spreker en de werving van publiek. Daarmee levert ze een belangrijke bijdrage om Comenius' gedachtegoed levend te houden. Ook op allerlei andere fronten is Saskia

3.6 Subsidies

In september 2023 werd bekend dat Stichting Comenius Museum een Erfgoed Starterssubsidie van het Mondriaanfonds kreeg toegekend. Deze grote subsidie stelde ons in staat voor 21 maanden drie dagen per week een Erfgoedstarter in dienst te nemen.

De nieuwe medewerker Madelief Feenstra (MA) is per 1 februari 2024 in dienst en heeft in 2024 samen met directie en bestuur een nieuw educatie- en presentatiebeleid ontwikkeld en in gang gezet. De plannen richten zich onder andere op het diverser en groter maken van ons publiek, het ontwikkelen van nieuwe educatieve programma's voor basis- en voortgezet onderwijs en het aantrekken en behouden van scholen. Zie onder **3.5 activiteiten**, enkele voorbeelden van haar werkzaamheden, en **4.2 beleid** voor meer informatie over de grote lijnen van het nieuwe educatie- en presentatiebeleid.

Madelief Feenstra

Comenius Leergangen, het Cultuurfonds en NeWoMij Naarden gaven ons wederom genereuze subsidies voor de organisatie van de Comeniusdag. Gemeente Gooise Meren ondersteunde de Internationale Conferentie met een extra subsidie. Bij de jaarlijkse Raboclub Support-actie haalde het Museum ook een mooi bedrag binnen.

Grote dank aan alle subsidieverstrekkers voor deze versterking van de culturele sector.

3.7. Regionale samenwerking

De samenwerking met erfgoedcoördinator Laura Grijns werpt ieder jaar haar vruchten af, zo ook dit jaar. 2024 stond nog altijd in het teken van de vrijwilliger. Middels de grootschalige campagne *Schatbewaarders & Museumhelden* had het Comenius Museum er in 2023 8 nieuwe vrijwilligers bij gekregen. Dit jaar was de samenwerking gericht op het behouden van de vrijwilligers en hun gerichte kennis en expertise aan te bieden. De Grote Gooise Vrijwilligersdag op 4 november 2024 was wederom een succes. Daar volgden vrijwilligers verschillende workshops op het gebied van o.a. rondleiden, nieuwe wijze van verhalen vertellen en prikkelarm museumbezoek. Een rondetafelgesprek met directeurs van andere musea was heel inzichtelijk.

Directeur en de medewerker Educatie & Presentatie hebben bovendien veel contacten met de gemeente en culturele en educatieve instellingen aangehaald, als voorbereiding op de ontwikkeling en uitvoering van de nieuwe beleidsplannen. Het Comenius Museum is onder andere vast lid geworden van Visit Gooi & Vecht, heeft de contacten met Omgevingseducatie in Gooi en Vechtstreek, projectleider van het regionale Cultuureducatie met Kwaliteit-programma Esmée Hickendorff en de gemeente aangehaald, en binnen de Vesting is het museum intensiever gaan samenwerken met het Archief Gooi en Vechtstreek (gezamenlijk programma op Open Monumentendag 2024, 130 bezoekers. Zij konden tijdens de OMD het Archief Gooi en Vechtstreek bezoeken en daar o.a. het grafboek (kopie) bezichtigen waarin het

graf van Comenius staat aangegeven). Met het Vestingmuseum is de jaarlijkse gezamenlijke BHV-cursus gehouden. Deze intensieve samenwerking heeft de basis gelegd voor de uitbreiding van de museale erfgoedfunctie van het Comenius Museum binnen de regio, om meer lokale en regionale bezoekers te trekken en zo zijn publiek diverser te maken.

3.8. Vrijwilligers

Werkgroepen

Ook in 2024 hebben allerlei werkgroepen belangrijk werk verricht voor het museum.

De werkgroep Bibliotheek boekte verder voortgang in de (her)ordering van de bibliotheek in Axiell.

De werkgroep Collectie & Archief heeft werk gemaakt van het uitzoeken van de plakboeken in de collectie en was (mede daarmee) bijzonder behulpzaam in de inhoudelijke ondersteuning van de nieuwe medewerker Presentatie. Een van de nieuwe beleidsdoelen is erop gericht online meer zichtbaar te zijn en kennis over Comenius te vergroten. Daartoe is de online infrastructuur (sociale media) uitgebreid en verbreed met informatie voor meerdere doelgroepen. De uitgebreide kennis van de werkgroep Collectie is essentieel in het aandragen van allerhande feiten in de vorm van knipsels, kaarten, brochures en andere artikelen, die Madelief Feenstra direct kon toepassen in gerichte (doelgroep- en thematische) campagnes op sociale media voor Comeniusdag, de Maand van de Geschiedenis (Echt nep?) en Open Monumentendag. Tevens beantwoordde de werkgroep vragen van en gaf advies aan geïnteresseerden. Samen met de werkgroep Techniek en de vrijwilligerscoördinator is er daarnaast gewerkt aan het opzetten van een CHV-team.

De werkgroep Rondleidingen leidde verschillende nationale en internationale (school)groepen rond in 2024, met bijna 400 bezoekers in totaal.

De werkgroep Educatie is met de komst van de nieuwe educatiemedewerker nieuw leven ingeblazen. De werkgroep heeft Madelief Feenstra input gegeven voor het nieuwe beleid in enkele brainstormsessies. Daarnaast werkten verschillende vrijwilligers mee aan de ontvangst van Nederlandse schoolgroepen.

De werkgroep Techniek heeft het museum weer goed up to date gehouden, en werkte mee aan de realisering van de nieuwe wisseltentoonstelling die in 2025 opent. De werkgroepen Gastvrouwen en Baliemedewerkers hebben zoals altijd hartelijk al onze bezoekers ontvangen en goed verzorgd.

Het Comenius Museum is bijzonder dankbaar voor en trots op al zijn vrijwilligers. Tweejaarlijks organiseert de directeur een Algemene Vrijwilligersvergadering. In mei heeft de nieuwe externe vertrouwenspersoon, Laurien Wiegerinck van Partners in Vertrouwen, zich voorgesteld. In het najaar zijn de vrijwilligers op het jaarlijkse uitje geweest, ditmaal naar het Muiderslot, waar ze zijn rondgeleid. Daarna is er gezamenlijk geluncht.

3.9. Bezoekersaantallen

2012	4667
2013	11305
2014	5688
2015	6196
2016	5754
2017	4975
2018	5497
2019	10127
2020	1689
2021	5884
2022	3495
2023	4813
2024	4293

Tijdens Open Monumentendag (15 september) bezochten 130 personen het museum.

Filosofentegel voor het Huis met de Hoofden, Keizersgracht 123, op 26 juni 2020 gerealiseerd door het Comenius Museum in samenwerking met de Vrijheid van Amsterdam.

4. Organisatie en beleid

4.1. Organisatie

Het Comenius Museum en Mausoleum wordt bestuurd door de Stichting Comenius Museum en heeft een overeenkomst met de Tsjechische overheid en de gemeente Gooise Meren. De Stichting Comenius Museum is een onafhankelijke en zelfstandige juridische entiteit met een eigen doelstelling.

De Tsjechische regering verzorgt via het budget van het Comenius Museum in Uherský Brod de basisfinanciering van de kosten gemoeid met het dagelijks beheer van het mausoleum en de bedrijfsvoering van het museum. Het mausoleum wordt onderhouden door het Rijksvastgoedbedrijf, terwijl het gebouw van het museum ter beschikking wordt gesteld door de gemeente Gooise Meren.

Een en ander is geregeld in een op 1 december 2004 getekende samenwerkingsovereenkomst tussen het Comenius Museum te Uherský Brod (onder supervisie van het Tsjechische Ministerie van Cultuur), de Stichting Comenius Museum en de toenmalige gemeente Naarden.

Zorg voor de instelling: Mutual Cooperation Agreement

Het bestuur heeft in 2018 in Praag overleg gevoerd over de voortzetting van het 'Mutual Cooperation Agreement' tussen de Tsjechische overheid, de gemeente Gooise Meren en de Stichting. De nieuwe gemeente Gooise Meren heeft de terbeschikkingstelling van het museumgebouw aan de Stichting Comenius Museum gewaarborgd. De samenwerking, zoals voorgaande jaren met de gemeente Naarden, is door de gemeente Gooise Meren overgenomen en voortgezet.

Museumregister

Het museum beheert een eigen collectie voorwerpen en schilderijen gerelateerd aan Comenius, een eigen bibliotheek met werk van en over Comenius en zijn gedachtegoed, een eigen archief dat teruggaat tot de oprichting in 1892 en een verzameling documentatie. Het Comenius Museum is sinds het jaar 1997 geaccrediteerd bij het Nederlandse Museumregister en bleek bij de laatste audit in 2015 opnieuw te voldoen aan de eisen voor accreditatie.

Bestuur

Het Algemeen Bestuur telde in 2024 acht leden. De leden worden benoemd voor een periode van vijf jaar. Hun aftreden is bij rooster geregeld. Twee leden traden eind 2024 af: S.J. Earle en R.V. Smelt-Verheul.

Voorzitter: dr. J. Exalto

Vice-voorzitter: drs. S.G. Sap-van Saane

Secretaris: drs. H. Verhoef-Musílková

Penningmeester: H. Rörik

Algemeen bestuurslid: S.J. Earle

Algemeen bestuurslid: J.P. Neven

Algemeen bestuurslid: R.V. Smelt-Verheul

Algemeen bestuurslid: J. Vytopil

Raad van Advies

De leden van de Raad van Advies worden door het bestuur benoemd. De Raad bestond in 2024 uit de volgende leden:

Drs. M. Arkesteijn-van Willigen, voorzitter

Dr. J. Dane, hoofd Collecties en Onderzoek, Nationaal Onderwijsmuseum Dordrecht

Mr. B.O. Dittrich, lid van de Eerste Kamer namens D66

P.J. Goedhart, onderwijskundige en Tsjechiëkenner

Drs. J.C. Henneman, voormalig Nederlands ambassadeur te Praag

Prof. dr. B. Naarden, emeritus hoogleraar Ruslandkunde Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. A.L.T. Notten, emeritus hoogleraar sociale agogiek Vrije Universiteit Brussel

Mw. drs. P. Reijnoudt-Post, directeur Nationaal Onderwijsmuseum Dordrecht

H.J. Roos, oud-docent Comenius College Hilversum

Prof. dr. E. Ruijsendaal, bijzonder titularis BeNeLux – Universitair Centrum

J. Sadilek, ondernemer en bankdirecteur in Nederland en Tsjechië

Dr. J. Sylvester, bestuurder en Dijkgraaf van Amstel en Vecht

Dr. L.J. Wagenaar, oud-conservator Amsterdam Museum (tot halverwege het jaar)

Directie

Sinds 1 februari 2023 is dr. E.M. Moraal als directeur aan het museum verbonden voor 0,5 fte.

Medewerkers

Sinds 1 februari 2024 is Madelief Feenstra (MA) als medewerker educatie & presentatie aan het museum verbonden voor 0,6 fte voor een duur van 21 maanden.

Dankzij de grote inzet van ruim dertig vrijwillige medewerkers is het mogelijk om de deuren van het museum en het mausoleum zes dagen per week voor het publiek te openen.

Beloningsbeleid

De bestuursleden en leden van de Raad van Advies van de Stichting Comenius Museum ontvangen geen vacatiegeld. Zij worden in de gelegenheid gesteld kosteloos deel te nemen aan activiteiten die het Comenius Museum organiseert. Zij ontvangen geen andere vergoedingen dan feitelijk gemaakte onkosten die in direct verband staan met hun functioneren als bestuurslid c.q. lid van de Raad van Advies. De overige vrijwilligers ontvangen een passende vergoeding conform de wettelijke regels.

ANBI

Naam instelling: Stichting Comenius Museum

Fiscaal nummer: 003078991

KvK nummer: 41192532

Adres: Kloosterstraat 33

1411 RS Naarden

Tel.: 035 – 6943045

E-mail: info@comeniusmuseum.nl

4.2. Beleid

Het Comenius Museum is een instelling ten dienste van de samenleving en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van en over Comenius, zijn gedachtegoed en zijn omgeving verwerft, behoudt en wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en plezier.

Het museum heeft de ambitie om uit te groeien van Comenius Museum naar Comenius Kenniscentrum, voor een breed en divers publiek: zowel wetenschappelijk, als voor de geïnteresseerde bezoeker en voor het basis- en voortgezet onderwijs. Het beleidsplan laat zich in hoofdlijnen vertalen in de wijze waarop het museum invulling wil geven aan deze ambitie en waar zij dan voor heeft te zorgen.

In 2024 is in het bijzonder aandacht besteed aan twee facetten van het beleidsplan: educatie en presentatie. Hiertoe zijn lijnen op de korte en lange termijn uitgezet (op aanvraag in te zien).

Voor *educatie* wil het Comenius Museum de plek worden waar scholen, PO en VO, kennismaken met actuele vraagstukken in het licht van Comenius' nalatenschap, en waar onder andere denken over onderwijs toen & nu plaatsvindt. Het Museum richt zich in eerste instantie op de regio, waar bekendheid met Comenius al groter is en de afstand tot het museum kleiner.

Hiertoe is in 2025 gewerkt aan een nieuw educatief programma voor bezoekende po- en vo-scholen met thema burgerschap (realisatie 2026), is geïnvesteerd in de binding van scholen aan het Comenius Museum, gewerkt aan een permanente educatieve activiteit bij de vaste tentoonstelling Mundus Comenii in drie talen: Nederlands, Tsjechisch en Engels (realisatie 2026) en is educatieve programmering bij de jaarlijkse wisseltentoonstelling gerealiseerd.

In zijn *presentatie* zet het Comenius Museum een eigentijdse, prikkelende benadering van Comenius voorop in zowel zijn offline als online presentatiebeleid. Het maakt hiertoe effectief en creatief gebruik van allerhande (digitale) middelen, met een gerichte selectie van sociale media met campagnes en een pakkende meertalige website, en advertenties in online en offline media. Bestaand en nieuw, divers en inclusief publiek weet het Comenius Museum te vinden (middels gericht doelgroepenbeleid) en wordt geïnformeerd.

In 2025 is een vernieuwd multimediaal presentatieplan opgesteld met daarin een gerichte jaar- en contentplanning, is gewerkt aan een sterker, herkenbaarder eigen beeldmerk, is doelgroepenbeleid inzake PR & Communicatie geïmplementeerd, de collectie op meer diverse, inclusieve en eigentijdse (digitale) wijzen gepresenteerd, en bovendien is er meer samengewerkt binnen de Vesting en regio.

De zorg voor de instelling

De basis van de instelling is gelegen in het mausoleum waar Comenius begraven ligt en het inpandig verbonden museum dat over een collectie, archief, bibliotheek en documentatie beschikt. Het museum is een in het Museumregister geregistreerd museum.

De zorg voor de collectie

Sinds het ontstaan in 1892 is een museale collectie ontstaan rond de persoon en het werk van Jan Amos Comenius. Naast de museale collectie beschikt het museum over een eigen instellingsarchief vanaf 1892, een gespecialiseerde bibliotheek en documentatie. De museale collectie is geregistreerd in Axiell. Aan het volledig maken en/of onderhouden van de registratie van het archief, de bibliotheek en de documentatie wordt voortdurend gewerkt.

Geconstateerde leemten in de collectie worden zoveel mogelijk aangevuld, om de basis voor de kenniscentrumfunctie te versterken. Het collectieplan is afgerond en het CHV-plan is in gang gezet; dit zal verder worden aangepast en toegepast op het Comenius Museum. De documentatie voor de museumregistratie is lopende.

De zorg voor het publiek

Het museum stelt de persoon en het werk van Comenius centraal en maakt daarbij gebruik van haar collecties en contacten. Met tentoonstellingen en andere publieksactiviteiten zoals rondleidingen, educatieve programma's, lezingen, conferenties, publicaties, de Comeniusdag en Comeniusprijs, met sociale media en de website weet het museum uiteenlopende groepen belangstellenden en belanghebbenden te bedienen. Door samenwerking met instellingen op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal terrein zal het museum voor het publiek herkenbaarder worden als informant en vraagbaak over Comenius en daartoe ook nieuwe producten en diensten ontwikkelen. In 2024 zijn daartoe grote ontwikkelingen in gang gezet, zoals beschreven in 4.2.

De zorg voor de organisatie

Het Comenius Museum is in essentie een vrijwilligersorganisatie. Zowel het meewerkend bestuur als de circa 30 medewerkers in allerhande werkgroepen dragen onbezoldigd de museumorganisatie. Er is een staf van bescheiden omvang (parttime directeur en medewerker

educatie & presentatie) en het museum huurt enkele zzp'ers op regelmatige basis in (techniek en ontwerp).

In al zijn werk houdt het Comenius Museum zich aan de Fair Practice Code; het draagt onder andere zorg voor evenredige en eerlijke bezoldiging van intern en extern in te huren krachten. Het probeert, naar de aard van het museum, een divers en breed medewerkersteam te bewerkstelligen, de Code Diversiteit en Inclusie volgend. Het volgt de Cultural Governance Code voor goed bestuur. In 2024 heeft het Comenius Museum werk gemaakt van het optuigen van een professionele gedragscode in samenwerking met Partners in Vertrouwen, waar het ook een externe vertrouwenspersoon inhuurt, naast de al bestaande interne. Zo waarborgt het voor haar medewerkers een veilige, betrokken en sociale werkplek, waar met elkaar werken in vertrouwen voorop staat.

Om aan de groeiende belangstelling en de geformuleerde ambities vorm te kunnen geven zal het netwerk van kennis en kennissen van het museum worden uitgebreid. Daarbij zal de bedrijfsvoering gericht zijn op samenwerking met externe partners en kostenefficiëntie om met beperkte budgetten zoveel mogelijk van de voornemens te realiseren.

5. Financiën

De Stichting Comenius Museum zou haar werkzaamheden niet kunnen uitvoeren zonder de genereuze steun van verschillende subsidiegevers. Wij danken in het bijzonder:

Ministerie van Cultuur, Tsjechië

Ministerie van Buitenlandse Zaken, Tsjechië

Museum Jana Amose Komenského, Uherský Brod, Tsjechië

Gemeente Gooise Meren

Mondriaanfonds

Comenius Leergangen

Cultuurfonds

Vrienden van Comenius

NeWoMij Naarden

Hieronder volgt een kort financieel verslag van het jaar 2024 ontleend aan de jaarrekening 2024. Voor een volledig overzicht wordt hiernaar verwezen.

Stichting Comenius Museum Naarden

Kort financieel verslag 2024

ontleend aan de jaarrekening 2024.

voor een volledig overzicht wordt hiernaar verwezen

1. Balans per 31 december 2024

Activa

	<u>31-12-2024</u>	<u>31-12-2023</u>
<i>Materiele vaste active</i>	756	1.261
<i>Vorraad winkel</i>	1.500	1.500
<i>Omzetbelasting</i>	4.196	4.203
<i>Te vorderen posten</i>	5.980	-
<i>Liquide middelen</i>	<u>114.813</u>	<u>141.952</u>
	127.245	148.916
Passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	41.831	53.684
<i>Voorziening</i>		
Voorziening onderhoud monument Masaryk	5.795	5.795
Voorziening vernieuwing museum	<u>16.950</u>	<u>6.950</u>
	22.745	12.745
<i>Schulden op korte termijn</i>	<u>62.669</u>	<u>82.487</u>
	127.245	148.916

2. Exploitatierkening 2024

Opbrengsten

	<u>2024 begroting</u>	<u>2024 uitkomst</u>	<u>2023 uitkomst</u>
Subsidies			
subsidie gemeente Naarden huur pand	45.600	45.600	45.600
subsidie Tsjechische Republiek	84.500	84.500	84.500
subsidie verhoging idem	15.000	-	-
subsidie idem variabel deel	15.000	20.000	30.000
projectsubsidie Tsjechische Republiek	<u>7.000</u>	<u>9.381</u>	<u>10.059</u>
	167.100	159.481	170.159
Inkomsten			
rente	-	3.768	19
donaties	1.000	-	-
entreegelden	16.500	20.365	21.855
resultaat winkelverkoop	1.500	2.484	2.164
bijdrage vrienden van Comenius	2.500	2.220	2.067
overige ontvangsten	<u>1.000</u>	<u>1.556</u>	<u>1.416</u>
	22.500	30.393	27.521
	<u>189.600</u>	<u>189.874</u>	<u>197.680</u>
Kosten			
personeel	62.300	81.606	54.819
huisvesting	80.200	81.392	86.459
afschrijvingen	500	505	505
tentoonstellingen en manifestaties	24.500	5.238	34.372
algemene kosten	<u>22.100</u>	<u>22.986</u>	<u>20.517</u>
	189.600	191.727	196.672
Resultaat boekjaar	-	1.853-	1.008